

ਕ੍ਰਮੀਨਲ ਰੀਵੀਜ਼ਨਲ

ਜੀ.ਡੀ. ਖੇਸਲਾ, ਸੀ.ਜੇ. ਅਤੇ ਸ਼ਮਸ਼ੇਰ ਬਹਾਦਰ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ। ਜੇ.

ਦੇਵੀ ਰਾਮ, - ਪਟੀਸ਼ਨਰ

ਬਨਾਮ ਰਾਜ, —ਜਵਾਬਦਾਤਾ

1959 ਦੀ ਕ੍ਰਮੀਨਲ ਰੀਵੀਜ਼ਨ ਨੰਬਰ 310-ਡੀ

ਇੰਡੀਅਨ ਐਵੀਡੈਂਸ ਐਕਟ (1872 ਦਾ 1)—ਸੈਕਸ਼ਨ 25, 26 ਅਤੇ 27—ਦੇ ਸੰਬੰਧਤ ਦਾਇਰੇ—ਇਕ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਇਕਬਾਲੀਆ ਬਿਆਨ ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਸ ਸਮੇਂ ਕੁਝ ਤਾਜ਼ਾ ਸਮੱਗਰੀ ਦੀ ਖੋਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜਦੋਂ ਉਹ ਨਾ ਤਾਂ ਦੇਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਪੁਲਿਸ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿਚ—ਕੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਉਸ ਵਿਰੁੱਧ ਸਾਬਤ ਹੋਇਆ ਜਦੋਂ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਉਸ 'ਤੇ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ।

ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇੰਡੀਅਨ ਐਵੀਡੈਂਸ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 25 ਦੇ ਤਹਿਤ ਇਕਬਾਲੀਆ ਬਿਆਨ, ਜੋ ਕਿਸੇ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਵਿਰੁੱਧ ਸਾਬਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਜਿਸ 'ਤੇ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਹੈ। ਇਹ ਧਾਰਾ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਬਾਰੇ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਦੱਸਦੀ ਹੈ ਜੋ ਇਕਬਾਲ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਕਿ ਜਦੋਂ ਉਹ ਪੁਲਿਸ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਇਕਬਾਲੀਆ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਦੇਸ਼ੀ ਹੋਵੇ। ਧਾਰਾ ਦਾ ਮਤਲਬ ਸਿਰਫ਼ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਦੇਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ 'ਤੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ, ਤਾਂ ਇਕਬਾਲੀਆ ਬਿਆਨ, ਜੋ ਉਸ ਨੇ ਪਿਛਲੇ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਉਸ ਵਿਰੁੱਧ ਸਾਬਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਬਿਆਨ ਦੇਣ ਸਮੇਂ ਦੇਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਉਸ ਨੂੰ ਪੁਲਿਸ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿਚ ਹੋਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਧਾਰਾ 25 ਉਸ ਕੇਸ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਇਕਬਾਲੀਆ ਬਿਆਨ ਕਿਸੇ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਬਿਆਨ ਦੇਣ ਵੇਲੇ ਦੇਸ਼ੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਪਰ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਧਾਰਾ 26 ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਕੇਸ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ ਜੋ ਬਿਆਨ ਦੇਣ ਸਮੇਂ ਪੁਲਿਸ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਇੱਕ ਦੇਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਇੱਕ ਦੇਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਹੀ ਪੁਲਿਸ ਦੀ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਉਹ ਇਕਬਾਲੀਆ ਬਿਆਨ ਦੇ ਰਿਹਾ

ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਜਦੋਂ ਪੁਲਿਸ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਦੇਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਇਕਬਾਲੀਆ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਬਿਆਨ ਸਬੂਤ ਵਿੱਚ ਅਯੋਗ ਹੈ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਇਹ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੀ ਤੁਰੰਤ ਹਾਜ਼ਰੀ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤੀ ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 27 ਜ਼ਾਹਰ ਤੌਰ 'ਤੇ ਧਾਰਾ 25 ਅਤੇ 26 ਨੂੰ ਇੱਕ ਅਪਵਾਦ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਨਾ ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 25 ਦਾ ਕੋਈ ਅਪਵਾਦ ਨਹੀਂ ਹੈ ਪਰ ਧਾਰਾ 26 ਦਾ ਇੱਕ ਅਪਵਾਦ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਧਾਰਾ 27 ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਵਾਕੰਸ਼ "ਇੱਕ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੀ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ" . ਇਸ ਲਈ ਇਕਬਾਲੀਆ ਬਿਆਨ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 27 ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਉਹ ਬਿਆਨ ਹੈ ਜੋ ਪੁਲਿਸ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ "ਇੱਕ ਜੁਰਮ ਦਾ ਦੇਸ਼ੀ" ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਵੀ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਇਕਬਾਲੀਆ ਬਿਆਨ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ ਉਹ ਇੱਕ ਤਾਜ਼ਾ ਤੱਥ ਦੀ ਖੋਜ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣੇ। ਜੇਕਰ ਬਿਆਨ ਕਿਸੇ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜੋ ਇੱਕ ਅਜਨਬੀ ਹੈ ਜਾਂ ਇਸਤਗਾਸਾ ਗਵਾਹ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਜਿਹਾ ਬਿਆਨ ਸਬੂਤ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸਵੀਕਾਰਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਇਸ ਤੱਥ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਕਿ ਇਹ ਇਕਬਾਲੀਆ ਬਿਆਨ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੈ ਅਤੇ ਇੱਕ ਨਵੇਂ ਤੱਥ ਦੀ ਖੋਜ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਨਿਰਮਾਤਾ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਬਿਆਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਦਾ ਦੇਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ।

ਧਾਰਾ 439, ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਕੋਡ ਦੇ ਤਹਿਤ ਪਟੀਸ਼ਨ, ਸ੍ਰੀ ਪੀ.ਪੀ.ਆਰ. ਸਾਹਨੀ, ਵਧੀਕ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ, ਦਿੱਲੀ, ਮਿਤੀ 20 ਅਗਸਤ, 1959, ਸ੍ਰੀ ਆਰ.ਐਮ. ਵਤਸ, ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ, ਪਹਿਲੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ, ਦਿੱਲੀ, ਮਿਤੀ 2 ਜੂਨ, 1959 ਦੇ ਹੁਕਮ ਦੀ ਸੇਧ ਲਈ, ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਦੇਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਂਦੇ ਹੋਏ।

ਦੇਸ਼: ਭਾਰਤੀ ਦੰਡਾਵਲੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 409 ਦੇ ਤਹਿਤ।

ਸਜ਼ਾ : ਦੋ ਸਾਲ ਦੀ ਸਖ਼ਤ ਕੈਦ ਅਤੇ ਰੁਪਏ ਜੁਰਮਾਨਾ ਭਰਨਾ। 2,000, ਜਾਂ ਮੂਲ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਨੌਂ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਲਈ ਹੋਰ ਸਖ਼ਤ ਕੈਦ ਵਿੱਚੋਂ ਗੁਜ਼ਰਨ ਲਈ।

ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੇ ਵਕੀਲ ਐੱਸ ਐੱਸ ਸ਼ਰਮਾ।

ਬਿਸ਼ੰਬਰ ਦਿਆਲ, ਇੱਕ ਵਕੀਲ, ਜਵਾਬਦੇਹ ਲਈ।

ਜੱਜਮੈਂਟ

ਖੇਸਲਾ, ਸੀ.ਜੇ.- ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਗਰੇਵਰ, ਜੇ. ਦੁਆਰਾ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਨੇ ਭਾਰਤੀ ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 27 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ 'ਤੇ ਰੱਖੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਵਿਆਖਿਆ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਵਾਲ ਖੜ੍ਹਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਮੁੱਖ ਮੁੱਦਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਇਕਬਾਲੀਆ ਬਿਆਨ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਕੁਝ ਤਾਜ਼ਾ ਸਮੱਗਰੀ ਦੀ ਖੋਜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਸਾਬਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਉਸ ਨੂੰ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਜੁਰਮ ਦਾ ਦੇਸ਼ੀ ਬਣਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜਿਸ ਸਮੇਂ ਉਸ ਨੇ ਇਕਬਾਲੀਆ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਉਸ ਸਮੇਂ ਉਹ ਨਾ ਤਾਂ ਦੇਸ਼ੀ ਸੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਉਹ ਪੁਲਿਸ ਦੀ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿਚ ਸੀ।

ਤੱਥ ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ ਇਹ ਹਨ ਕਿ 28 ਜੂਨ, 1958 ਨੂੰ ਪਟੀਸ਼ਨਰ, ਦੇਵੀ ਰਾਮ, ਜੋ ਕਿ ਦਿੱਲੀ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਦਾ ਚਪੜਾਸੀ ਹੈ, ਨੂੰ ਇੱਕ ਰਕਮ (10,249.53 ਰੁਪਏ) ਸੌਂਪੀ ਗਈ ਸੀ ਜੋ ਉਸਨੇ ਜ਼ੋਨਲ ਵਿੱਚ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਵਾਉਣੀ ਸੀ। ਦਫ਼ਤਰ, ਸ਼ਾਹਦਰਾ। ਪਟੀਸ਼ਨਰ 28 ਜੂਨ ਦੀ ਸਵੇਰ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਦੁਪਹਿਰ 1 ਵਜੇ ਆਪਣੇ ਸਾਈਕਲ 'ਤੇ ਨਿਕਲਿਆ। ਉਸ ਨੇ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਰਿਪੋਰਟ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਤਿੰਨ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਸਾਈਕਲ ਤੋਂ ਹੇਠਾਂ ਸੁੱਟ ਦਿੱਤਾ, ਉਸ ਨੂੰ ਸੌਂਪੇ ਗਏ ਪੈਸਿਆਂ ਵਾਲਾ ਬੈਗ ਖੋਹ ਲਿਆ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਹੱਥ 'ਤੇ ਚਾਕੂ ਨਾਲ ਸੱਟ ਵੀ ਮਾਰੀ। ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੀ ਇੱਕ ਡਾਕਟਰ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜਿਸ ਨੇ ਉਸ ਦੇ ਵਿਅਕਤੀ 'ਤੇ ਦੋ ਸਧਾਰਨ ਸੱਟਾਂ ਪਾਈਆਂ। ਦੋਵਾਂ ਦੇ ਜ਼ਖਮ ਚਮੜੀ ਦੇ ਡੂੰਘੇ ਚੀਰੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਇੱਕ ਇੰਚ ਲੰਬਾ ਸੀ ਅਤੇ ਦੂਜਾ ਸਿਰਫ਼ ਲੰਬਾ ਸੀ। ਇਕ ਸੱਟ ਖੱਬੇ ਹੱਥ ਦੀ ਹਥੇਲੀ 'ਤੇ ਅਤੇ ਦੂਜੀ ਖੱਬੇ ਪੱਟ 'ਤੇ ਸੀ। ਉਸ ਦੇ ਟਰਾਊਜ਼ਰ 'ਤੇ ਇਕ ਅਨੁਸਾਰੀ ਕੱਟ ਸੀ। ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਜਾਂਚ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ 29 ਤਰੀਕ ਦੀ ਸਵੇਰ ਨੂੰ ਦਰਖਾਸਤਕਰਤਾ ਨੇ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਪੈਸੇ ਆਪਣੇ ਸਾਥੀ ਰਘਬੀਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਸਨ। ਇਸ ਬਿਆਨ 'ਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਦਿਆਂ ਦਰਖਾਸਤਕਰਤਾ ਨੂੰ ਪਿੰਡ ਲਿਜਾਇਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਉਥੇ ਉਸ ਨੇ ਰਘਬੀਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਉਹ ਬੈਗ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਜੋ ਉਸ ਨੇ ਬੀਤੀ ਸ਼ਾਮ ਉਸ ਨੂੰ ਸੌਂਪਿਆ ਸੀ। ਰਘਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬੈਗ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਲੈ ਆਇਆ, ਅਤੇ ਇਸ ਬੈਗ ਵਿੱਚੋਂ ਲਗਭਗ ਸਾਰੀ ਰਕਮ, ਜੋ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਸੌਂਪੀ ਗਈ ਸੀ, ਬਰਾਮਦ ਕਰ ਲਈ ਗਈ, ਫਿਰ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੂੰ ਭਾਰਤੀ ਦੰਡਾਵਲੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 409 ਦੇ ਤਹਿਤ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਲਈ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ। ਉਸਦੇ ਖਿਲਾਫ਼ ਸਬੂਤ ਸਨ-

(1) ਉਸਦਾ ਆਪਣਾ ਇਕਬਾਲੀਆ ਬਿਆਨ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਰਘਬੀਰ ਸਿੰਘ ਤੋਂ ਲਗਭਗ ਸਾਰੀ ਗਬਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਰਕਮ ਦੀ ਰਿਕਵਰੀ ਹੋ ਗਈ;

(2) ਰਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਦਾ ਬਿਆਨ ਕਿ ਪੈਸਿਆਂ ਵਾਲਾ ਬੈਗ ਉਸ ਨੂੰ ਘਟਨਾ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਸੌਂਪਿਆ ਗਿਆ ਸੀ;

(3) ਖੁਦ ਪੈਸੇ ਦੀ ਵਸੂਲੀ; ਅਤੇ

(4) ਉਹ ਹਾਲਾਤ ਜੋ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਰਿਪੋਰਟ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਝੂਠੀ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਸੱਟਾਂ, ਜੋ ਉਸ ਨੇ ਬਣਾਈਆਂ ਸਨ, ਉਸ ਹਮਲੇ ਦੀ ਕਿਸਮ ਦੁਆਰਾ ਵਿਆਖਿਆ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜਿਸਦਾ ਉਸ ਨੇ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਸੀ।

ਇਸ ਸਬੂਤ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਅਪੀਲ 'ਤੇ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਅਤੇ ਵਿਦਵਾਨ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਨੇ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਪਾਇਆ। ਉਸ ਨੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਮੁੜ ਵਿਚਾਰ ਦੇ ਪੱਖ ਵਿਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ, ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਕਿ ਉਸ ਨੇ 29 ਤਰੀਕ ਦੀ ਸਵੇਰ ਨੂੰ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਜੋ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤਾ, ਉਹ ਸਬੂਤਾਂ ਵਿਚ ਅਯੋਗ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਨੇ ਬਿਆਨ ਦੇਣ ਸਮੇਂ ਉਹ ਦੋਸ਼ੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਵਿਅਕਤੀ, ਨਾ ਹੀ ਉਹ ਪੁਲਿਸ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਸੀ, ਅਤੇ, ਇਸਲਈ, ਧਾਰਾ 27, ਭਾਰਤੀ ਸਬੂਤ ਐਕਟ, ਉਸਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਸੀ।

ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਪਹਿਲੂਆਂ ਤੋਂ ਕੇਸ ਦੀ ਘੋਖ ਕੀਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸਾਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਹੈ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਬਿਆਨ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਸਮੱਗਰੀ ਮੌਜੂਦ ਹੈ, ਪਰ ਕਿਉਂਕਿ ਧਾਰਾ 27 ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਦਾ ਸਵਾਲ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ ਅਤੇ ਉੱਥੇ ਹੈ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਟਕਰਾਅ ਹੈ, ਅਸੀਂ ਕੇਸ ਦੇ ਇਸ ਪਹਿਲੂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਬਹੁਤ ਦਰਦ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਅਤੇ ਰਾਜ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੂੰ ਕੁਝ ਹੱਦ ਤੱਕ ਸੁਣਿਆ ਹੈ। ਸਾਡੀ ਅਗਵਾਈ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਫੈਸਲਿਆਂ ਰਾਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਇਸ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਹੈ ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਪਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੇ ਜੋ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਭਾਰਤੀ ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 27 ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਧਾਰਾ 27 ਦੀ ਪੂਰੀ ਮਹੱਤਤਾ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਲਈ, ਪਿਛਲੇ ਦੋ ਭਾਗਾਂ 'ਤੇ ਵੀ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਧਾਰਾ 27 ਧਾਰਾ 25 ਅਤੇ 26 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ 'ਤੇ ਗ੍ਰਾਫਟ ਕੀਤੀ ਗਈ ਇੱਕ ਅਪਵਾਦ ਹੈ। ਇਹ ਤਿੰਨੇ ਭਾਗ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਹਨ: -

"25. ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕੋਈ ਵੀ ਇਕਬਾਲੀਆ ਬਿਆਨ ਸਾਬਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

"26. ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੀ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਹੋਣ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਕੋਈ ਵੀ ਇਕਬਾਲੀਆ ਬਿਆਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਇਹ ਤੁਰੰਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ। ਕਿਸੇ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੀ ਹਾਜ਼ਰੀ, ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਸਾਬਤ ਹੋਵੇਗੀ।

"27. ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ, ਜਦੋਂ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੀ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸੂਚਨਾ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਕੋਈ ਤੱਥ ਸਾਹਮਣੇ ਆਇਆ ਹੋਵੇ, ਤਾਂ ਅਜਿਹੀ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀ ਜਾਣਕਾਰੀ, ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਇਕਬਾਲੀਆ ਬਿਆਨ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਨਾ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੰਬੰਧਤ ਹੈ। ਇਸ ਦੁਆਰਾ ਖੋਜੇ ਗਏ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।"

ਧਾਰਾ 25 ਦੇ ਤਹਿਤ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਇਕਬਾਲੀਆ ਬਿਆਨ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਵਿਰੁੱਧ ਸਾਬਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਜਿਸ 'ਤੇ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਹੈ। ਇਹ ਧਾਰਾ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਬਾਰੇ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਦੱਸਦੀ ਹੈ ਜੋ ਇਕਬਾਲ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਕਿ ਜਦੋਂ ਉਹ ਪੁਲਿਸ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਇਕਬਾਲੀਆ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਦੋਸ਼ੀ ਹੋਵੇ। ਧਾਰਾ ਦਾ ਮਤਲਬ ਸਿਰਫ਼ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਦੋਸ਼ੀ 'ਤੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ, ਤਾਂ ਉਹ ਇਕਬਾਲੀਆ ਬਿਆਨ, ਜੋ ਉਸ ਨੇ ਪਿਛਲੇ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਉਸ ਵਿਰੁੱਧ ਸਾਬਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਬਿਆਨ ਦੇਣ ਸਮੇਂ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਉਸ ਨੂੰ ਪੁਲਿਸ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਹੋਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਧਾਰਾ 25 ਦੇ ਇਸ ਅਰਥ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਪ੍ਰਭਾਵ ਲਈ ਨਿਯਮ ਹਨ ਕਿ ਧਾਰਾ 25 ਉਸ ਕੇਸ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਇਕਬਾਲੀਆ ਬਿਆਨ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਬਿਆਨ ਦੇਣ ਸਮੇਂ ਦੋਸ਼ੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਪਰ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ, ਧਾਰਾ 26 ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਕੇਸ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ ਜੋ ਬਿਆਨ ਦੇਣ ਸਮੇਂ ਪੁਲਿਸ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਇੱਕ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਇੱਕ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਹੀ ਪੁਲਿਸ ਦੀ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਉਹ ਇਕਬਾਲੀਆ ਬਿਆਨ ਦੇ ਰਿਹਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਜਦੋਂ ਪੁਲਿਸ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ

ਕਿਸੇ ਦੇਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਇਕਬਾਲੀਆ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਬਿਆਨ ਸਬੂਤ ਵਿੱਚ ਅਯੋਗ ਹੈ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਇਹ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੀ ਤੁਰੰਤ ਹਾਜ਼ਰੀ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸੈਕਸ਼ਨ 27, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਜ਼ਾਹਰ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਹਨਾਂ ਦੇ ਭਾਗਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਅਪਵਾਦ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਇੱਕ ਬਿਆਨ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਨਾ ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 25 ਦਾ ਕੋਈ ਅਪਵਾਦ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਪਰ ਸੈਕਸ਼ਨ 26 ਦਾ ਇੱਕ ਅਪਵਾਦ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਸੈਕਸ਼ਨ 27 ਵਿੱਚ ਇਹ ਵਾਕੰਸ਼ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ "ਜਿਸਦੀ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਪੁਲਿਸ ਅਫਸਰ"। ਇਸ ਲਈ ਇਕਬਾਲੀਆ ਬਿਆਨ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 27 ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਉਹ ਬਿਆਨ ਹੈ ਜੋ ਪੁਲਿਸ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ "ਇੱਕ ਜੁਰਮ ਦਾ ਦੇਸ਼ੀ" ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਵੀ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਹੁਣ ਜੇਕਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਹਾਂ ਵਾਕਾਂਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਇਕੱਠਾ ਕਰਕੇ ਵਿਚਾਰੀਏ ਤਾਂ ਇਹ ਗੱਲ ਜ਼ਰੂਰ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜਿਸ ਵਿਅਕਤੀ ਨੇ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਉਹ ਦੇਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ ਪੁਲਿਸ ਦੀ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਵੀ ਸੀ। ਧਾਰਾ 27 ਦੇ ਸ਼ਬਦਾਂ 'ਤੇ ਕੋਈ ਹੋਰ ਵਿਆਖਿਆ ਲਗਾਉਣਾ, ਨਾ ਸਿਰਫ ਇਸਦੀ ਭਾਵਨਾ ਨਾਲ, ਬਲਕਿ ਇਸਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਲਈ ਵੀ ਹਿੰਸਾ ਹੋਵੇਗੀ, ਅਤੇ, ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 27 ਦੇ ਅਧੀਨ ਸਿਰਫ ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਕਬਾਲੀਆ ਬਿਆਨਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜੋ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਦੇਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਜਦੋਂ ਉਹ ਪੁਲਿਸ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਹਨ। ਅਜਿਹੇ ਇਕਬਾਲੀਆ ਬਿਆਨ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਬਸ਼ਰਤ ਕਿ ਉਹ ਇੱਕ ਤਾਜ਼ਾ ਤੱਥ ਦੀ ਖੋਜ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣੇ। ਜੇ ਬਿਆਨ ਕਿਸੇ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜੋ ਇੱਕ ਅਜਨਬੀ ਹੈ ਜਾਂ ਇੱਕ ਸਰਕਾਰੀ ਗਵਾਹ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਜਿਹਾ ਬਿਆਨ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਸਵੀਕਾਰਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਇਸ ਤੱਥ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਕਿ ਇਹ ਇਕਬਾਲੀਆ ਬਿਆਨ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੈ ਅਤੇ ਇੱਕ ਨਵੇਂ ਤੱਥ ਦੀ ਖੋਜ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਦਾ ਹੈ। ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਅਸੀਂ ਦੇਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੇਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉਹ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੇ ਗਵਾਹ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਸੀ ਜਿਸ ਨੇ ਪਿਛਲੇ ਦਿਨ ਲੁੱਟ ਹੋਣ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਉਸਨੇ 29 ਤਰੀਕ ਦੀ ਸਵੇਰ ਨੂੰ ਬਿਆਨ ਦੇਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ, ਤਾਂ ਉਸਦੀ ਸਥਿਤੀ ਅਜੇ ਵੀ ਇਸਤਗਾਸਾ ਗਵਾਹ ਦੀ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਉਸਨੇ ਬਿਆਨ ਦੇਣਾ ਖਤਮ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, ਤਾਂ ਉਸਨੇ, ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ, ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਫਸਾਇਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਸ਼ਾਇਦ ਉਸਨੂੰ ਇੱਕ ਦੇਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਸਮਝਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਅਤੇ, ਇੱਕ ਅਰਥ ਵਿੱਚ, ਉਸਨੂੰ ਪੁਲਿਸ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਵੀ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਜਦੋਂ ਉਹ ਬਿਆਨ ਦੇਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਉਸਦੀ ਹਰਕਤ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਲਗਾ ਦਿੱਤੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਪਰ ਇਹ ਸਥਿਤੀ ਉਸ

ਦੇ ਇਕਬਾਲੀਆ ਬਿਆਨ ਦੇਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਬਣੀ। ਜਦੋਂ ਉਸਨੇ ਇਸਨੂੰ ਬਣਾਉਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਉਹ ਇਸਨੂੰ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਚੱਕਰ ਵਿੱਚ ਸੀ ਤਾਂ ਉਸਨੂੰ ਇੱਕ ਦੇਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਇਹ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਪੁਲਿਸ ਦੀ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਸੀ। ਅਜਿਹਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਧਾਰਾ 27 ਉਸ ਬਿਆਨ ਨੂੰ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਮੰਨਣਯੋਗ ਨਹੀਂ ਬਣਾ ਸਕਦੀ ਸੀ। ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਜੇਲਾ ਬਨਾਮ ਬਾਦਸ਼ਾਹ (1) ਵਿੱਚ ਅਬਦੁਲ ਕਾਦਿਰ, ਜੇ. ਉਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਲਾਸ਼ ਪੁਲਿਸ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਨਾ ਹੋਣ ਅਤੇ ਦੇਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤੇ ਬਿਆਨ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਮਿਲੀ ਸੀ। ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਉਸ 'ਤੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ, ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਇਕਬਾਲੀਆ ਬਿਆਨ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਲਾਸ਼ ਦੀ ਖੋਜ ਹੋਈ ਸੀ, ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਅਬਦੁਲ ਕਾਦਿਰ ਜੇ., ਨੇ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਲਿਆ ਕਿ ਇਹ ਬਿਆਨ ਸਾਬਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਭਾਰਤੀ ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 27 ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ। ਚੇਤੂ ਬਨਾਮ ਬਾਦਸ਼ਾਹ (2) ਵਿੱਚ ਲਾਹੌਰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਵਾਲ ਵਿਚਾਰਨ ਲਈ ਆਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਤੇਜਾ ਸਿੰਘ, ਜੇ. ਨੇ ਵੀ ਇਹੀ ਵਿਚਾਰ ਰੱਖਿਆ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਇਕਬਾਲੀਆ ਬਿਆਨ ਜਦੋਂ ਉਸ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਦੇਸ਼ੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਅਤੇ ਜਿਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਕੁਝ ਧਾਰਾਵਾਂ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਧਾਰਾ 27 ਦੇ ਤਹਿਤ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਉਸ ਨੂੰ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਮੰਗਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਜਾਵੇ। ਆਂਧਰਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਇੱਕ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਨੇ ਇੰਨੇ ਰੇ ਮੱਲਾਡੀ ਰਾਮਈਆ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ (3) ਵਿੱਚ ਬਿਲਕੁਲ ਇਹੀ ਵਿਚਾਰ ਲਿਆ। ਮੁੱਖ-ਨੋਟ (ਏ), ਜੋ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਕਾਫੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਦੁਬਾਰਾ ਪੇਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਵਿੱਚ ਹੈ:-

“ਸੈਕਸ਼ਨ 27, ਐਵੀਡੈਂਸ ਐਕਟ, ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਦੋ ਜ਼ਰੂਰੀ ਲੋੜਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਹੋਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ, ਅਰਥਾਤ, ਬਿਆਨ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਵਿਅਕਤੀ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਦੇਸ਼ੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇੱਕ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੀ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਵੀ ਹੈ। ਇਹ ਉਦੋਂ ਹੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਖੋਜ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ. ਜੇਕਰ ਦੋਵਾਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਇੱਕ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਬਿਆਨ ਉਸ ਧਾਰਾ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ।”

ਇਸ ਨਿਰੀਖਣ ਨਾਲ ਮੈਂ ਬੜੇ ਸਤਿਕਾਰ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ।

ਸਾਡਾ ਧਿਆਨ ਸੰਤੋਖੀ ਬੇਲਦਾਰ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਸਮਰਾਟ (1) ਵਿੱਚ ਪਟਨਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਬੈਂਚ ਦੇ ਇੱਕ ਫੈਸਲੇ ਵੱਲ ਖਿੱਚਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਤੱਥ ਇਹ ਸਨ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦਾ ਕਤਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਕਿਸੇ 'ਤੇ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ, ਪਰ ਤਫ਼ਤੀਸ਼ ਦੌਰਾਨ ਤਹਿਸੀਲਦਾਰ ਨੇ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਸੰਤੋਖੀ ਬੇਲਦਾਰ ਨੇ ਉਸ ਕੋਲ ਆ ਕੇ ਕਤਲ ਦਾ ਇਕਬਾਲ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸੰਤੋਖੀ ਬੇਲਦਾਰ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ; ਪੁਲਿਸ ਅਤੇ ਉਸਨੇ ਇਕਬਾਲੀਆ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਜਿਸ ਨਾਲ ਕੁਝ ਤਾਜ਼ਾ ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਖੋਜ ਹੋਈ। ਸੰਤੋਖੀ ਬੇਲਦਾਰ ਅਤੇ ਕੁਝ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀਆਂ 'ਤੇ ਉਸ ਸਮੇਂ ਕਤਲ ਦਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਸੰਤੋਖੀ ਬੇਲਦਾਰ ਨੇ ਸਬ-ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਆਫ਼ ਪੁਲਿਸ ਕੋਲ ਜੋ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਉਹ ਉਸਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਸਾਬਤ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਉਸ ਮੌਕੇ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਬਿਆਨ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਸਵੀਕਾਰਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਭਾਰਤੀ ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 27 ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ। ਪਟਨਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਬੈਂਚ ਨੇ ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਲਿਆ ਕਿ ਬਿਆਨ ਸਬੂਤਾਂ ਵਿੱਚ ਸਵੀਕਾਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਸੰਤੋਖੀ ਬੇਲਦਾਰ ਨੇ ਆਪਣੇ ਇਕਬਾਲੀਆ ਬਿਆਨ ਰਾਹੀਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਮੁਲਜ਼ਮ ਬਣਾ ਲਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਉਹ ਥਾਣਾ ਸਦਰ ਵਿਖੇ ਸਬ-ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਤਹਿਸੀਲਦਾਰ ਦੀ ਮਿਸਾਲ ਵਜੋਂ, ਉਹ ਆਜ਼ਾਦ ਏਜੰਟ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਜਿੱਥੇ ਉਹ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ, ਜਾਣ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਨਾਲ, ਉਹ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਪੁਲਿਸ ਦੀ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਰਿਹਾ। ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਉਸ ਕੇਸ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੱਥਾਂ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਲਿਆ ਗਿਆ ਵਿਚਾਰ ਬਿਲਕੁਲ ਸਹੀ ਹੈ। ਸੰਤੋਖੀ ਬੇਲਦਾਰ ਨੇ, ਤਹਿਸੀਲਦਾਰ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਹੋ ਕੇ ਅਤੇ ਉਸ ਨਾਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਤਲ ਬਾਰੇ ਉਸ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕਰਕੇ, ਉਸ ਦਾ ਰੁਤਬਾ ਇੱਕ ਨਿਰਦੋਸ਼ ਵਿਅਕਤੀ ਤੋਂ ਬਦਲ ਕੇ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਵਿੱਚ ਬਦਲ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਜਿਸ 'ਤੇ ਕਤਲ ਦੇ ਜੁਰਮ ਦਾ ਸ਼ੱਕ ਸੀ ਜਾਂ ਦੇਸ਼ੀ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸਨੂੰ ਸਬ-ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਆਫ਼ ਪੁਲਿਸ ਕੋਲ ਲਿਜਾਇਆ ਗਿਆ-ਉਸ ਨੂੰ ਇੱਕ ਬੇਕਸੂਰ ਵਿਅਕਤੀ ਜਾਂ ਗਵਾਹ ਵਜੋਂ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਇੱਕ ਦੇਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਵਜੋਂ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਜੋ ਆਪਣੇ ਜੁਰਮ ਦਾ ਇਕਬਾਲ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਉਸ ਕੋਲੋਂ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਈ ਤਾਂ ਉਹ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਮੁਲਜ਼ਮ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ ਪੁਲੀਸ ਦੀ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤ ਵਿੱਚ ਵੀ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਨੇ ਜੋ ਕੁਝ ਤਹਿਸੀਲਦਾਰ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਸੀ, ਉਸ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਪੁਲੀਸ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਕਿਤੇ ਵੀ ਜਾਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਅਜਿਹਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਸੰਤੋਖੀ ਬੇਲਦਾਰ ਨੂੰ ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਮੁਲਜ਼ਮ ਅਤੇ ਪੁਲੀਸ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਵੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਉਸ ਵਿਸ਼ੇਸ਼

ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਬੈਂਚ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਬਿਲਕੁਲ ਸਹੀ ਸੀ, ਪਰ ਵਿਦਵਾਨ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਬਹੁਤ ਸਤਿਕਾਰ ਨਾਲ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਜੋ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਰੱਖਿਆ, ਉਹ ਸਰਵ ਵਿਆਪਕ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਸਾਰ, ਇਹ ਧਾਰਾ 27 ਦੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਹਿੰਸਾ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਵੀ ਕੋਈ ਸਵੈ-ਇਕਬਾਲ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਵਿਅਕਤੀ ਕੋਈ ਨਵਾਂ ਤੱਥ ਖੋਜਣ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਤੁਰੰਤ ਦੇਸ਼ੀ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਪੁਲਿਸ ਦੀ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਵਿਅਕਤੀ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਦਰਖਾਸਤਕਰਤਾ, ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ, ਕੁਝ ਅਣਪਛਾਤੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸਤਰਾਸਾ ਪੱਖ ਦਾ ਗਵਾਹ ਸੀ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਲੁੱਟਣ ਦਾ ਦੇਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਉਸਨੇ ਆਪਣਾ ਬਿਆਨ ਦੇਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ, ਤਾਂ ਉਸਨੂੰ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਤੋਂ, ਉਸਨੂੰ ਦੇਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਜਾਂ ਪੁਲਿਸ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਵਿਅਕਤੀ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਰੱਖੀ ਗਈ ਤਜਵੀਜ਼ ਨੂੰ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਮੈਮੋਰੀ ਮੁਹੰਮਦ ਹੁਸੈਨ ਇਸਮਾਈਲ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ (1) ਵਿੱਚ ਬੰਬੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਇੱਕ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਵਿਚਾਰਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਪਟੇਲ ਜੇ., ਜਿਸ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਲਿਖਿਆ ਸੀ, ਨੇ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਇਸਦੇ ਅੰਤਮ ਸਿੱਟੇ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਾਇਆ। ਅਤੇ ਨਿਰੀਖਣ ਕੀਤਾ-

“ਇਸ ਲਈ ਸਾਡਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 27 ਵਿਚ 'ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਦੇਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ' ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦਾ ਅਰਥ ਇਹ ਨਹੀਂ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਉਹ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਦੇਸ਼ੀ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਪਰ ਜੇ ਉਹ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਦੇਸ਼ੀ ਬਣ ਗਿਆ ਤਾਂ ਉਸ ਵਿਚ ਇਕ ਵਿਅਕਤੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਵੇਗਾ। ਵਿਅਕਤੀ ਉਸ ਸਮੇਂ ਜਦੋਂ ਉਸ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਬਿਆਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਪਟੇਲ, ਜੇ. ਦੇ ਬਹੁਤ ਸਤਿਕਾਰ ਨਾਲ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਨਿਰੀਖਣ ਪਟਨਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਤਰਕਪੂਰਨ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇੱਕ ਅਰਥ ਵਿੱਚ, ਉਸਨੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਸੁਣਾਏ ਗਏ ਸੰਖੇਪ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਤੋਂ ਸਹਾਇਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਪਟੇਲ, ਜੇ. ਦਾ ਨਿਰੀਖਣ, ਮੇਰੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 27 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਹਿੰਸਾ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਧਾਰਾ 27 ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੁਲਿਸ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਹੋਣ ਦੌਰਾਨ ਬਿਆਨ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਬਾਰੇ ਸੋਚਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹਾ ਵਿਅਕਤੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੇਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਉਹ ਵਿਅਕਤੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਜੋ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਜੁਰਮ ਦਾ ਦੇਸ਼ੀ ਹੋਵੇ। ਇਸ ਲਈ, ਨਿਰੀਖਣ, ਜਿਸਦਾ ਮੈਂ ਉੱਪਰ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਮੇਰੇ ਵਿਚਾਰ

ਵਿੱਚ, ਗਲਤ ਕਾਨੂੰਨ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 27 ਦੀ ਗਲਤ ਵਿਆਖਿਆ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਮੇਰਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਦੋ ਫੈਸਲਿਆਂ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ। ਆਧਾਰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਸਹੀ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 27. ਸਿਰਫ ਅਜਿਹੇ ਇਕਬਾਲੀਆ ਬਿਆਨਾਂ ਨੂੰ ਮੰਨਣਯੋਗ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਦੇਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਪੁਲਿਸ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਹੋਣ ਦੌਰਾਨ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ, ਬੇਸ਼ੱਕ, ਬਿਆਨ ਕੁਝ ਤਾਜ਼ਾ ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਖੋਜ ਵੱਲ ਅਗਵਾਈ ਕਰਦੇ ਹਨ।

ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਇਕਬਾਲੀਆ ਬਿਆਨ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਨ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਰੱਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਉਸਦੇ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਠਹਿਰਾਉਣ ਲਈ ਉਸਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕਾਫ਼ੀ ਸਮੱਗਰੀ ਹੈ। "ਸਬੂਤ" ਨੂੰ ਭਾਰਤੀ ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 3 ਵਿੱਚ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਇੱਕ ਤੱਥ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ "ਇਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਮਾਮਲਿਆਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਅਦਾਲਤ ਜਾਂ ਤਾਂ ਇਸਨੂੰ ਮੌਜੂਦ ਮੰਨਦੀ ਹੈ, ਜਾਂ ਇਸਦੀ ਹੋਂਦ ਨੂੰ ਇੰਨੀ ਸੰਭਾਵਿਤ ਮੰਨਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਸੂਝਵਾਨ ਆਦਮੀ ਨੂੰ, ਖਾਸ ਕੇਸ ਦੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਧਾਰਨਾ ਉੱਤੇ ਅਮਲ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਮੌਜੂਦ ਹੈ"।

ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਤੱਥ ਇਹ ਹਨ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੂੰ ਵੱਡੀ ਰਕਮ ਸੌਂਪੀ ਗਈ ਸੀ। ਸਬੂਤ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਚਪੜਾਸੀ ਨੇ ਬੱਸ ਰਾਹੀਂ ਸਫਰ ਕਰਨਾ ਸੀ। ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੇ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ, ਸਗੋਂ ਸਾਈਕਲ ਰਾਹੀਂ ਯਾਤਰਾ ਕੀਤੀ। ਉਸ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ 'ਤੇ ਤਿੰਨ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੇ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਹ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦਾ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਚਿਹਰੇ ਮੁਰਝਾਏ ਹੋਏ ਸਨ, ਪਰ ਉਹ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਵੇਰਵਾ ਦੇਣ ਦੇ ਯੋਗ ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੇ ਉਸ ਦਾ ਪਿੱਛਾ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਸਾਈਕਲ ਤੋਂ ਹੇਠਾਂ ਉਤਾਰ ਦਿੱਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਨੇ ਉਸ ਦੇ ਨੱਕ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਰਸਾਇਣ ਲਗਾ ਦਿੱਤਾ ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਸ ਦੇ ਹੋਸ਼ ਉੱਡ ਗਏ। ਉਸ ਦੇ ਹੱਥ 'ਤੇ ਵੀ ਸੱਟ ਲੱਗੀ ਹੈ। ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਇਹ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਦੋ ਸੱਟਾਂ ਲੱਗੀਆਂ ਸਨ, ਦੋਵੇਂ ਸਾਧਾਰਨ ਅਤੇ ਬਹੁਤ ਮਾਮੂਲੀ ਕਿਸਮ ਦੀਆਂ। ਦੂਜੀ ਸੱਟ ਬਾਰੇ ਪੁੱਛੇ ਜਾਣ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਯਾਦ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜ਼ਾਹਰਾ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਹ ਜਵਾਬ ਦੇਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਸੱਟ ਉਸ ਦੇ ਬੇਹੋਸ਼ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਲੱਗੀ ਸੀ। ਚੌਥੀ ਘੰਟੇ ਬੀਤਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੇ ਸਹਿ-ਪਿੰਡ ਰਘਬੀਰ ਸਿੰਘ ਤੋਂ ਰਕਮ ਬਰਾਮਦ ਕਰ ਲਈ ਗਈ ਸੀ। ਰਘਬੀਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਖੁਦ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਹੋ ਕੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੇ ਪੈਸਿਆਂ ਵਾਲਾ ਬੈਗ ਉਸ ਨੂੰ ਸੌਂਪ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਰਘਬੀਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਪੈਸੇ ਆਪਣੇ ਹੋਣ ਦਾ

ਦਾਅਵਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਰਿਪੋਰਟ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਕਥਿਤ ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦੇ ਹਾਂ, ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਇਸ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਜਾਂਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਉਸਦੀ ਕਹਾਣੀ ਝੂਠੀ ਸੀ। ਇਹ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰਨਾ ਅਸੰਭਵ ਹੈ ਕਿ ਤਿੰਨ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੇ ਉਸ 'ਤੇ ਇਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਉਸ ਦਾ ਪੈਸਿਆਂ ਵਾਲਾ ਬੈਗ ਖੋਹ ਲਿਆ ਅਤੇ ਫਿਰ ਵੀ ਦੋ ਨੂੰ ਮਾਮੂਲੀ ਸੱਟਾਂ ਹੀ ਮਾਰੀਆਂ, ਜੋ ਕਿ ਡਾਕਟਰ ਦੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ, ਖੁਦ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਇਹ ਆਦਮੀ ਉਸ ਲਈ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਣਜਾਣ ਸਨ। ਬੇਸ਼ੱਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਚਿਹਰੇ ਮੁਰਝਾਏ ਹੋਏ ਸਨ, ਪਰ ਜੇਕਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਿੰਡ ਦਾ ਹੁੰਦਾ ਅਤੇ ਕੋਈ ਅਜਿਹਾ ਵਿਅਕਤੀ ਹੁੰਦਾ, ਜੋ ਉਸ ਨੂੰ ਰਘਬੀਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਨਾਂ ਨਾਲ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ, ਤਾਂ ਉਹ ਰਘਬੀਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਉਸ ਨੂੰ ਬੁਣਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਉਸ ਨੂੰ ਪਛਾਣਨ ਵਿਚ ਅਸਫਲ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਚਿਹਰਾ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਪਛਾਣ ਛੁਪਾਉਣ. ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਬਿਲਕੁਲ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਰਘਬੀਰ ਸਿੰਘ ਦੁਆਰਾ ਨਹੀਂ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਉਹ ਸੀ, ਤਾਂ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਕੋਈ ਨਿਰਦੋਸ਼ ਪੀੜਤ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਸਗੋਂ ਰਘਬੀਰ ਸਿੰਘ ਦਾ ਇੱਛੁਕ ਸਾਥੀ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਰਘਬੀਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਬਿਆਨ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਇਹ ਰਕਮ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਨੂੰ ਮੰਨਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਕੋਈ ਵੀ ਆਦਮੀ ਆਪਣੀ ਇੱਛਾ ਨਾਲ ਇੰਨੀ ਵੱਡੀ ਰਕਮ ਦਾ ਖੰਡਨ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ ਜੋ ਇਹ ਉਸ ਦਾ ਹੈ। ਰੁਪਏ ਦੀ ਵਸੂਲੀ 9,821 ਇੱਕ ਨਿਰਵਿਵਾਦ ਤੱਥ ਹੈ। ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਹ ਪੈਸਾ ਰਘਬੀਰ ਸਿੰਘ ਦਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਉਸਨੂੰ ਕਿਸੇ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ; ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਕੋਈ, ਰਘਬੀਰ ਸਿੰਘ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਰਘਬੀਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਇਸ ਪੱਖੋਂ ਅਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਇੱਕ ਵਾਰ ਅਸੀਂ ਮੰਨ ਲਈਏ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੇ ਇਹ ਪੈਸੇ ਰਘਬੀਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਸਨ, ਤਾਂ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਉਸਨੇ ਅਜਿਹਾ ਦੇਸ਼ੀ ਅਤੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਇਰਾਦੇ ਨਾਲ ਕੀਤਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਰਘਬੀਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਦੇਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸਨੇ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਲੁੱਟ ਦੀ ਝੂਠੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਮੇਰੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੇ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਰਿਕਾਰਡ ਵਿੱਚ ਲੋੜੀਂਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਹੈ। ਕੇਸ ਦੇ ਹਾਲਾਤ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਅਰਥਾਤ ਦਰਖਾਸਤਕਰਤਾ ਨੇ ਇਹ ਰਕਮ ਰਘਬੀਰ ਸਿੰਘ, ਜੋ ਕਿ ਉਸਦਾ ਦੇਸਤ ਸੀ ਅਤੇ ਜਿਸ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ, ਨੂੰ ਦੇ ਕੇ ਅਤੇ ਫਿਰ ਉਸਦੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਦੋ ਮਾਮੂਲੀ ਸੱਟਾਂ ਮਾਰ ਕੇ, ਝੂਠੀ ਰਿਪੋਰਟ ਬਣਾ ਦਿੱਤੀ। . ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੂੰ ਸੁਣਾਈ ਗਈ ਸਜ਼ਾ

ਅਤੇ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਸ਼ਮਸ਼ੇਰ ਬਹਾਦਰ, ਜੇ- ਮੈਂ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ।

ਆਰ.ਐਸ.

ਡਿਸਕਲੇਮਰ- ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਿਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ, ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ।